

24.11.2022

Sisäministeriö

kirjaamo.sm@govsec.fi

nina.vienonen@govsec.fi

Viite: hanketunnus VN/6188/2

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoja asetuseruonnoksesta hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua asiassa.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos pitää esitettyä asetuseruonnosta pääsääntöisesti hyvänä. Pelastuslaitos haluaa kuitenkin kiinnittää huomioita siihen, että asetuseruonnoksessa on esitetty erityisen tarkasti ja yksityiskohtaisesti ne asiat, joita omavalvonnalla on seurattava.

Luonnoksen mukaan palveluiden saatavuuden arvioinnissa huomioon on otettava seuraavat kokonaisuudet:

Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä; palontutkinta; onnettomuuksien ehkäisyä koskeva yhteistyö; onnettomuuskehityksen seuranta; hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta; valvontatehtävä; valmiustarkastukset; väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavan hälytysjärjestelmä; pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kyky suorittaa onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet viivytyksettä ja tehokkaasti; pelastustoiminnan johtaminen; hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta; pelastusviranomaisen muille viranomaisille antama virka-apu; osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämien valmiuden ylläpitoon; vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa; pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen; sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset; sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus; väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu; pelastustoimen viranomaisen vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämien toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen; hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen; väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen; väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus; pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen; kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Lisäksi pelastustoimen palveluiden kustannuksia ja pelastustoimen tehtävien tuottavuutta koskevassa arvioinnissa on luonnoksen mukaan otettava huomioon seuraavat kokonaisuudet:

Onnettomuuksien ehkäisy; pelastustoiminta; väestönsuojeluun ja muihin poikkeusoloihin varautuminen; vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta; öljy- ja aluekemikaalivahinkojen torjunta; muut tehtävät; pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen; sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuositusten toteutuminen hyvinvointialueella; toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuudet.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos pitää yksityiskohtaisia omavalvontaa koskevia vaatimuksia ongelmallisina ainakin seuraavista syistä:

1. Useimmilla pelastuslaitoksilla ei vielä ole valmista laatujohtamisjärjestelmää, joten kaikkien näiden vaatimusten mukainen valvonta ei ole mahdollista 1.1.2023 alkaen.
2. Asetuksen tavoitteena on ”yhdenmukaistaa hyvinvointialueiden [pelastuslaitosten] seurannan ja selvityksien sisältöä”, mikä sinänsä on hyvä. Tämän vuoksi pelastuslaitokset joutuvat kuitenkin eriarvoiseen asemaan: Laatutyössään pisimmällä olevat laitokset pystyvät ehkä toteuttamaan asetuksen vaatimukset pienelläkin työllä, mutta laatujohtamista vasta nyt kehittävät laitokset joutuvat panostamaan asian hoitamiseen runsaasti henkilötöyvuosia. Tämä on eriarvoista varsinkin siksi, että eniten kehitystyötä tarvitaan todennäköisesti kaikkein pienimmillä laitoksilla, jotka muutenkin ovat taloudellisesti ahtaalla ja joiden henkilöstöresurssit ovat pienimmät.
3. Osa esitetyistä vaatimuksista on liian määrittelemättömiä, jotta niitä voitaisiin käyttää omavalvonnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi
 - o sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuositusten toteutuminen hyvinvointialueella, tai
 - o pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen.
4. Osa esitetyistä vaatimuksista koskee tilanteita, joita ei ole joka vuosi läheskään kaikissa pelastuslaitoksissa tai laitosten välisessä yhteistoiminnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi
 - o osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon tai
 - o hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta.

Edellä todetun perusteella Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että erittäin yksityiskohtaisen ja tiheän 'valvonta-haravan' säätämisen sijasta asetuksessa todettaisiin ne pelastuslaitosten toimintaa koskevat osa-alueet, joihin omavalvonnan on kohdistuttava. Tällöin jokainen laitos saisi itsenäisesti määritellä ne tarkoituksenmukaisimmat keinot, joilla se kunakin vuonna pystyy parhaiten kehittämään omaa toimintaansa.

Pelastuslaitos toteaa myös, että lakien ja asetusten lisäksi julkista toimintaa voidaan ohjata monilla muillakin tavoilla, kuten ministeriön päätöksillä, ohjeilla ja tiedotteilla.

Porvoossa 24.11.2022

Peter Johansson
Pelastusjohtaja

Jukka Seppänen
Valmiuspäällikkö